

Спеціалізованій вченій раді Д 26.455.03
у Державному закладі вищої освіти
«Університет менеджменту освіти» НАПН України
04053, м. Київ, вул. Січових Стрільців, 52-Д

ВІДГУК

*офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора,
члена-кореспондента НАПН України, ректора Полтавського національного
педагогічного університету імені В. Г.Короленка
Гриньової Марини Вікторівни
на дисертацію Припотень Олени Володимирівни
«Організаційно-педагогічні умови управління міжнародною проєктною
діяльністю в загальноосвітньому навчальному закладі», подану до захисту
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.06 - теорія і методика управління освітою*

*Актуальність обраної проблематики виконаної роботи та її зв'язок з
науковими програмами, планами, темами.*

Закони України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту» позиціонують нові вимоги до управління освітніми інституціями, керівники яких здатні креативно і критично мислити, генерувати оригінальні ідеї, приймати сміливі, нестандартні рішення.

Актуальність теми дослідження обумовлена: високим соціальним запитом на отримання якісної освіти для володіння ефективним інструментарієм проєктної діяльності відповідно до суспільних змін; необхідністю формування проєктних компетентностей, важливих для життя в соціальному середовищі, ефективною роботою в команді, педагогічною взаємодією; потребою модернізації управління закладами загальної середньої освіти засобами удосконалення проєктної діяльності в педагогічному та учнівському колективах.

Отже, тема дисертаційного дослідження Припотень О.В. «Організаційно-педагогічні умови управління міжнародною проєктною діяльністю в загальноосвітньому навчальному закладі» є соціально значущою та належить до досліджень актуальних за науковою проблематикою, затребуваних теорією і практикою сучасного управління освітою.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до зведеного плану науково-дослідної роботи Інституту менеджменту і психології Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України і пов'язано із напрямом планових досліджень кафедри педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти за темою «Підготовка конкурентоспроможних фахівців в умовах освітніх змін» (державний реєстраційний номер 0117U002378).

*Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій,
сформульованих у дисертації.*

Сформульовані у дисертації Припотень О.В. наукові положення і висновки,

теоретично обґрунтовані, що підтверджується опрацюванням широкого кола наукових робіт вітчизняних і зарубіжних авторів (249 найменувань) і свідчать про достатню теоретичну підготовку та наукову ерудицію авторки, її впевнену орієнтацію у проблемному полі сучасної педагогіки.

Проведено аналіз стану управління міжнародною проектною діяльністю в закладах освіти (за класом, типом, видом, тривалістю, масштабом та ступенем складності проєкту), визначено критерії складності, за якими класифікуються проєкти, що дозволяють визначити ступінь ретельності підготовки та розробки всіх аспектів аналізу проєктів та вимоги до рівня професійності й досвіду управлінської команди у процесі проєктування (с. 80-81 д-ції).

Підготовлена в процесі дисертаційного дослідження підбірка сайтів та соціальних мереж, які надають оновлену, якісну та актуальну інформацію; позиціонування (за категоріями) міжнародних фондів, програм, сайтів освітніх фінансових можливостей, адрес посольств для пошуку пропозицій щодо реалізації міжнародних шкільних проєктів (с.74-76 д-ції); нормативно-законодавча база для здійснення міжнародної проектною діяльністю в закладах освіти України (с.70-71 д-ції) дають можливість здійснити аналіз сучасного стану проектною діяльністю в закладах освіти України.

В дисертації проаналізовано внутрішні та зовнішні організаційно-педагогічні умови, необхідні для успішного управління реалізацією міжнародних проєктів у закладах загальної середньої освіти (с.101 д-ції); здійснено критеріальний аналіз організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проектною діяльністю в закладах загальної середньої освіти (с.110 д-ції).

Визначаючи логіку наукового пошуку авторка вдало формує науковий апарат дослідження, що відображається в методології, меті, завданнях, змісті, виборі предмету дослідження та методиці проведення експерименту. Отже, констатуємо, що всі складові наукового апарату знаходяться в логічному взаємозв'язку. Обрані методи відповідають меті та завданням, а структура дисертації відображає етапи реалізації завдань дослідження.

Зміст автореферату відповідає змісту дисертації і висвітлений у публікаціях фахових видань за кількістю (10 публікацій). Заслуговує на увагу авторське трактування поняття *«організаційно-педагогічних умов управління»* як різновиду педагогічних умов, які залежать від особливостей організації освітнього процесу та відображають функціональну взаємозалежність суттєвих компонентів досліджуваного процесу.

Позиціонована у дисертації дослідно-експериментальна робота за темою дослідження складалася з етапів: *констатувального*(с.143 д-ції), *формуального*(с. 145 д-ції), *контрольного* (с.147 д-ції).

В цілому дисертаційна робота позиціонується чіткою авторською логікою викладення матеріалу, цілісністю, структурованістю й аналітичністю. Авторка впевнено стверджує, *що управління проєктами* - це всеохоплюючий процес управління, який складається із цілі та мети, обсягу проєкту, його вартості, якості та взаємодії людей в системі реалізації проєктів. Тому для здійснення управління проєктами необхідно мати концепцію всебічної координації чітко визначених і послідовних дій, які вимагають спеціальних умінь, інструментів, організаційної

структури та культури і є визнаним особливим вектором розвитку менеджменту кожного етапу проекту (с.138 д-ції).

Ознайомлення зі змістом дисертації, основними публікаціями авторки і авторефератом дозволяє констатувати, що мету дослідження досягнуто, завдання виконано. Це знайшло відображення в основних положеннях роботи, які сформульовані О.В. Припотень особисто і характеризуються науковою новизною.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що вперше:

- виокремлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено організаційно-педагогічні умови управління міжнародною проектною діяльністю в закладах загальної середньої освіти (до *зовнішніх* організаційно-педагогічних умов віднесено: нормативно-правове, програмне та методичне забезпечення управління міжнародною проектною діяльністю в закладах загальної середньої освіти; до *внутрішніх* організаційно-педагогічних умов віднесено: високий рівень професійної компетентності керівника закладу освіти, орієнтованого на різноманітні формати та види педагогічної взаємодії з учасниками освітнього процесу; сприяння кожному учаснику проекту у розробленні індивідуального маршруту розвитку в рамках реалізації проекту; наявність розробленої системи моніторингу проектної діяльності, орієнтованої на фіксацію якісних змін у процесі надання освітніх послуг; активізацію використання різнопланових ресурсів забезпечення успішного управління міжнародними проектами у закладах освіти;

- розроблено модель, яка позиціонує процес управління міжнародною проектною діяльністю в закладах загальної середньої освіти засобами впровадження схарактеризованих організаційно-педагогічних умов.

Уточнено визначення понять «проект», «міжнародний проект», «конкурентоспроможний випускник закладу загальної середньої освіти», «управління міжнародними проектами в закладі загальної середньої освіти», «проектування розвитку закладу загальної середньої освіти».

Удосконалено сутність та зміст організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проектною діяльністю в закладах загальної середньої освіти шляхом запровадження ресурсного управління.

Подальшого розвитку набули теорія та практика управління міжнародними проектами в закладах загальної середньої освіти.

Значущість результатів дослідження для науки й практики та можливі шляхи їх використання.

Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в розробленні й впровадженні в освітній процес закладів загальної середньої освіти організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проектною діяльністю; розробленні методичних рекомендацій щодо впровадження організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проектною діяльністю в закладах загальної середньої освіти. Матеріали дослідження можуть бути використані науковцями, дослідниками, викладачами для підготовки магістрів спеціальності «Менеджмент» за освітньо - професійною програмою «Управління навчальним закладом» та в системі післядипломної

педагогічної освіти (на курсах підвищення кваліфікації керівників закладів освіти) з метою удосконалення знань та практичних навичок щодо впровадження міжнародної проєктної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях.

Імпонує, що основні положення та результати наукового дослідження відображено у 10 публікаціях, серед них: 6 статей у наукових фахових виданнях України з педагогічних наук, 1 стаття у зарубіжному фаховому виданні; 3 публікації у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій, в яких повністю відображено зміст дисертації.

Оцінка змісту й оформлення дисертації та автореферату. Дисертація та автореферат оформлені до вимог, що висуваються до такого роду наукових робіт. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, схарактеризовано методи дослідження; висвітлено наукову новизну отриманих результатів та їх практичне значення; представлено відомості про апробацію та впровадження отриманих результатів дослідження, окреслено структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі ***«Теоретичні основи управління міжнародною проєктною діяльністю в закладах загальної середньої освіти»*** розкрито теоретичні аспекти управління міжнародною проєктною діяльністю в закладі загальної середньої освіти. Розглядається зміст, форми та методи управління, окреслюється стан та можливості розвитку міжнародної проєктної діяльності в закладах загальної середньої освіти; здійснено теоретичний аналіз міжнародної проєктної діяльності як актуальної проблеми позиціонування закладів загальної середньої освіти в сучасному освітньому просторі. Розкрито теоретичні аспекти управління міжнародною проєктною діяльністю в умовах нової української школи. Висвітлено широкий діапазон значень та трактувань проєктного методу в науковій літературі. Підкреслено, що запровадження міжнародної проєктної діяльності в закладах освіти активізують професійну і академічну мобільність учасників освітнього процесу та допомагають віднайти ефективні шляхи управління закладом освіти в цілому.

У процесі дослідження виокремлена проблема розвитку самостійної пізнавальної активності здобувачів освітніх послуг, що сприяє формуванню життєвих компетентностей і стає можливим за умови розробки й застосування інноваційних проєктних технологій у закладах загальної середньої освіти, особливо актуальних в умовах дистанційного навчання.

Складні та суперечливі процеси, що відбуваються у сучасному українському суспільстві, висувають проблеми забезпечення нових підходів до організації діяльності закладів загальної середньої освіти. Модернізація шкільної освіти вимагає сприятливих умов для реалізації творчої ініціативи, упровадження наукових розробок, утілення принципів оновленого змісту освітнього процесу. Тому проєктна діяльність у роботі сучасних шкіл – вимога часу, спрямована на адаптацію освітнього процесу та його результатів до сучасних вимог суспільства.

Найвагомішим ресурсом в проєкті є медіаосвіта, яка за умови її поширення

та належного використання учасниками проекту протягом їхнього життєвого циклу стає можливою завдяки комунікації – одному із складників успішного управління міжнародним проектом.

Важливим фактором щодо впровадження міжнародної проектної діяльності є позиціонування закладу освіти, що бере участь у міжнародних проектах в умовах формування європейського освітнього простору. Для здобувачів освітніх послуг відкриваються нові можливості вивчати іноземні мови, встановлювати нові особисті контакти з однолітками з інших країн, розвивати свій світогляд.

У другому розділі *«Наукове обґрунтування організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проектною діяльністю в закладі загальної середньої освіти»* здійснено теоретичне обґрунтування організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проектною діяльністю в закладі загальної середньої освіти; проведено критеріальний аналіз та схарактеризовано особливості впровадження організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проектною діяльністю в закладі загальної середньої освіти.

Сформовані на належному рівні організаційно-педагогічні умови дозволяють забезпечити ефективність управління міжнародною проектною діяльністю в закладі освіти та є підставою для обґрунтованих рішень управлінської команди щодо створення ситуації успіху проектної діяльності в педагогічному та учнівському колективах.

Для дослідження ефективності організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проектною діяльністю в закладі загальної середньої освіти було застосовано метод моделювання, за допомогою якого у схематичному відтворенні представлено модель управління міжнародною проектною діяльністю в ЗЗСО. Теоретичне обґрунтування досліджуваної проблеми дозволило визначити структуру процесу управління міжнародною проектною діяльністю в ЗЗСО, що містить наступні *компоненти*: мотиваційно-ціннісний; змістовно-процесуальний; організаційно-управлінський; результативно-оцінний.

Мотиваційно-ціннісний компонент (мета та завдання реалізації організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проектною діяльністю в ЗЗСО на засадах ціннісних мотивацій). *Змістовно-процесуальний компонент* (наукові підходи, принципи, функції, методи). *Організаційно-управлінський компонент* (форми навчання, етапи процесу управління проектною діяльністю, здійснення організаційно-методичного супроводу процесу реалізації організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проектною діяльністю в ЗЗСО). *Результативно-оцінний компонент* (критерії: мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний; рівні: інтуїтивний, функціональний, креативний.) І як результат – ефективне управління міжнародною проектною діяльністю у ЗЗСО.

Структурована модель позиціонує процес забезпечення управління міжнародною проектною діяльністю в ЗЗСО засобами впровадження схарактеризованих організаційно-педагогічних умов.

У третьому розділі *«Експериментальна перевірка ефективності організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проектною*

діяльністю в закладі загальної середньої освіти» позиціоновано організацію проведення експерименту; здійснено експериментальну перевірку ефективності організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проєктною діяльністю в ЗЗСО; визначено шляхи удосконалення організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проєктною діяльністю в ЗЗСО.

Дослідно-експериментальна робота за темою дослідження представлено на *констатувальному, формувальному та контрольному етапах*.

На етапі констатувального експерименту був з'ясований стан впровадження міжнародної проєктної діяльності в освітній процес ЗЗСО, вивчено кадровий склад педагогічних колективів, рівень організації методичної роботи, якість інформаційного забезпечення освітнього процесу, стан психологічного клімату в педагогічному і учнівському колективах та організаційно-педагогічні умови управління міжнародною проєктною діяльністю в ЗЗСО.

Під час формувального етапу експерименту велась послідовна робота щодо підвищення професійного рівня педагогічного колективу з управління міжнародною проєктною діяльністю в ЗЗСО, створювався єдиний інформаційний простір в експериментальних закладах. Також велась робота щодо підвищення ефективності відповідних організаційно-педагогічних умов та створення сприятливого психологічного клімату. Були розроблені критерії та методи здійснення моніторингових досліджень. Формувальний етап експерименту був спрямований на забезпечення підвищення якості надання освітніх послуг засобами створення відповідних організаційно-педагогічних умов, їх постійного аналізу і корекції. Експериментальна робота проводилася серед потенційних респондентів: управлінська команда (керівники ЗЗСО та їх заступники), вчителі й залучені до опитування представники учнівського самоврядування та батьківської громадськості.

Дослідження ефективності впровадження організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проєктною діяльністю дозволило управлінській команді і педагогічному колективу школи сформулювати найбільш актуальні здобутки, які покладені в основу представленої в дослідженні кваліметричної моделі якості надання освітніх послуг ЗЗСО на основі впровадження організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проєктною діяльністю та визначити дієвість її параметрів.

На основі отриманих результатів було зроблено висновки: показники загальної оцінки параметрів за кваліметричною моделлю якості надання освітніх послуг в ЗЗСО на основі впровадження організаційно-педагогічних умов управління міжнародною проєктною діяльністю у ЕГ є вищими, ніж у КГ. В обрахунку середньої арифметичної оцінки в частках одиниці визначено, що в ЕГ вона становить 0,867, а у КГ – 0,637, що на 23% менше від показників в ЕГ.

Отже, якість освітніх послуг в закладі загальної середньої освіти, де впроваджено схарактеризовані організаційно-педагогічні умови управління міжнародною проєктною діяльністю в ЗЗСО, підвищилась.

Участь у міжнародних проєктах орієнтована на утвердження позитивного іміджу ЗЗСО. Управління міжнародною проєктною діяльністю в ЗЗСО можна визначити як важливу складову здійснюваної управлінської діяльності, у процесі

якої за допомогою міжнародних проєктів вирішуються завдання планування, організації, керівництва та прогнозування розвитку, освоєння нововведень, забезпечується цілеспрямованість і організованість проєктної діяльності учасників освітнього процесу, зростає їх потенціал, що сприяє підвищенню якості освітніх послуг.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. У цілому, позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертанткою результатів, вважаємо доцільним висловити певні побажання і зауваження:

1. Досить сміливим науковим кроком вважаємо визначення автором шляхів формування проєктної компетентності здобувачів освіти, учителів та керівників ЗЗСО, серед яких - залежність від рівнів їхньої професійної підготовки, наявності чи відсутності досвіду інноваційної діяльності, рівень розвитку інтеграційної якості, заснованої на проєктних знаннях (с.188-192 д-ції). Проте, вважаємо, що це є досить дискусійним і потребує додаткового обґрунтування за виключенням, можливо, компетентності щодо досвіду інноваційної професійно-педагогічної діяльності, який може бути засвоєний керівником тільки за умови його безпосередньої участі в процесі створення й упровадження нововведень, адже «досвід» і «практика» є невід'ємними складовими будь якого процесу.

2. Бажано було б більше уваги приділити висновкам до розділів.

3. У тексті дисертації досить детально проаналізовано праці науковців, але не завжди позиціонується ставлення дисертантки до наукових знахідок інших авторів і яким чином результати їх досліджень було використано в дисертації.

4. В тексті дисертації багаторазово використовується авторське визначення дефініції «управління міжнародними проєктами в закладі загальної середньої освіти», яке б, на нашу думку, бажано включити до наукової новизни.

5. Доцільно було б авторський доробок Припотень О.В., що стосується розвитку проєктних компетенцій в учасників освітнього процесу закладу загальної середньої освіти видати у додаткових методичних рекомендаціях або посібнику, який заслуговує на увагу і застосування.

Зазначені побажання й зауваження не знижують теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження, яке є цілісним, має наукову новизну та практичне значення.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційне дослідження Припотень Олени Володимирівни «Організаційно-педагогічні умови управління міжнародною проєктною діяльністю в загальноосвітньому навчальному закладі» відповідає паспорту спеціальності 13.00.06 – теорія і методика управління освітою та є завершеною самостійною науковою роботою, що містить нові науково обґрунтовані результати і за актуальністю, змістом, обсягом, новизною, обґрунтованістю наукових положень відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня

2013 року (зі змінами, внесеними згідно з постановами КМУ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р.), а її авторка – Припотень Олена Володимирівна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.06 – теорія і методика управління освітою.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України,
ректор Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

Марина ГРИНЬОВА

Підпис *Ольга Паляниця*
Засвідчую
Ст.інспектор з кадрів
відділу кадрів *Ольга Паляниця*
Ольга Паляниця